



Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 10 март 2023 г.
(OR. en)

7315/23

COPS 126
POLMIL 52
ESPACE 11
EUMC 118
CONOP 19
CFSP/PESC 419
CSDP/PSDC 204
RELEX 330

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	JOIN(2023) 9 final
Относно:	СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА Космическа стратегия на ЕС за сигурност и отбрана

Приложено се изпраща на делегациите документ JOIN(2023) 9 final.

Приложение: JOIN(2023) 9 final



ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 10.3.2023 г.
JOIN(2023) 9 final

СЪВМЕСТНО СЪОБЩЕНИЕ ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Космическа стратегия на ЕС за сигурност и отбрана

ВЪВЕДЕНИЕ — КОСМОСЪТ КАТО СТРАТЕГИЧЕСКА ОБЛАСТ

Европа е световна космическа сила. Европейският съюз (ЕС) притежава и експлоатира космически активи за определяне на местоположението, навигация и синхронизация (PNT — „Галилео“) и наблюдение на Земята (ЕО — „Коперник“) и ще изстреля трета група спътници, предназначени за осъществяването на сигурни комуникации — Програмата на Съюза за сигурна свързаност (IRIS²). Държавите членки притежават и експлоатират национални космически активи, включително активи, които служат за целите на сигурността и отбраната. Спътниковият център на Европейския съюз (SatCen) осигурява единствена по рода си способност за анализ на геопропространствени разузнавателни данни, с която се подпомагат вземането на решения и предприемането на действия от страна на ЕС и неговите държави членки.

Космическото пространство е от критично значение за стратегическата автономност на ЕС и неговите държави членки. Функционирането на икономиките, гражданите и обществения ред все повече разчита на свързани с космическото пространство услуги и данни, включително в областта на сигурността и отбраната. Космическото пространство също така допринася за постигането на политическата програма на ЕС, като създава условия за цифровия и екологичния преход и повишава устойчивостта на Съюза.

Космическото пространство обаче е все по-оспорвана област.

Някои космически сили разполагат със способности, които им позволяват да вземат на прицел критичната космическа инфраструктура. Някои от тях са разработили и изпитали противоспътникови способности, които могат да прекъснат работата на космически системи и услуги или да ги унищожат. Най-скорошният такъв случай беше през ноември 2021 г., когато Русия изпита противоспътниково (ASAT) оръжие срещу един от собствените си спътници, генерирайки голямо количество космически отпадъци.

Китай осъществява своята геополитическа програма чрез все по-голямото си присъствие в космическото пространство и разработва пространни космически програми и противокосмически способности.

В геополитическия контекст на нарастваща конкуренция за надмощие и интензифициране на заплахите за ЕС и неговите държави членки лидерите на ЕС определиха космическото пространство като стратегическа област в Стратегическия компас¹ и призоваха за космическа стратегия на ЕС за сигурност и

¹ [Стратегически компас за сигурността и отбраната — За Европейски съюз, който защитава своите граждани, ценности и интереси и допринася за международния мир и сигурност.](#)

отбрана. В Стратегията на ЕС за Съюза на сигурност² се отчита фактът, че космическата инфраструктура осигурява основни услуги, които трябва да бъдат подходящо защитени от настоящи и очаквани заплахи, както и да бъдат устойчиви.

ЕС и неговите държави членки ще продължат да насърчават действията, чрез които космическата среда остава безопасна и сигурна, а космическото пространство се използва за мирни цели на справедлива и взаимно приемлива основа. ЕС признава космическото пространство за общо световно благо. Той е отдаден на ролята за взаимно укрепване на мерките за прозрачност и изграждане на доверие чрез намаляване на рисковете от погрешно тълкуване, погрешно изчисляване и неволна ескалация на конфликтите.

Необходими са допълнителни мерки за защита на стратегическите интереси на ЕС и за възпиране на враждебни дейности в космоса и от космоса. ЕС отдава предимство на международното сътрудничество и насърчава отговорното поведение в космическото пространство, но същевременно ще укрепи и своята стратегическа позиция и автономност в областта на космическото пространство. Той ще повиши устойчивостта на космическите системи и служби (услуги), ще реагира на евентуални враждебни действия или заплахи и допълнително ще развие услугите за сигурност и отбрана, базирани на космически технологии.

1. КАРТИНАТА НА КОСМИЧЕСКИТЕ ЗАПЛАХИ

1.1. Определяне на областта на космическото пространство

Областта на космическото пространство включва всеки елемент, който е от значение за функционирането на космическите системи и предоставянето на базирани в космоса услуги в ЕС и държавите членки, например: космическата среда, различните съответни орбити и космически летателни апарати и свързаната с тях информация за системите, към които принадлежат, наземната инфраструктура и инфраструктурата за изстрелване, радиочестотните връзки, потребителските терминали и киберпространството. Тя включва и залегналия в основата ѝ промишлен космически сектор.

1.2. Противокосмически способности и заплахи в областта на космическото пространство

За разлика от рисковете за безопасността, произтичащи от технически инциденти, злополуки и природни бедствия, космическите заплахи са преднамерено враждебни действия, осъществявани чрез противокосмически способности.

² COM(2020) 605 final.

Противокосмическите способности се използват за демонстриране на сила, възпиране на конкурентите, възпрепятстване на конкурентите да използват своите космически системи или получаване на информационно предимство. Те са насочени към космическите активи в орбита, към поддържащата ги наземна инфраструктура и към връзките за предаване на данни между тях.

Ефектите от използването на противокосмическите способности се изразяват в преднамерено прекъсване или влошаване на работата, унищожаване, заблуждаване или възпрепятстване на използването на космическите системи и преглед, манипулиране, подслушване или прихващане на съответните данни, както и възпрепятстване на достъпа или свободата на движение в космическото пространство. Тези ефекти могат да бъдат обратими или необратими.

Противокосмическите способности могат да приемат множество различни форми, например кинетични мерки³ срещу космически летателни апарати или наземна инфраструктура или насочена енергия⁴. Специфичните характеристики на космическата инфраструктура — както в орбита, така и на земята — също така я правят особено уязвима от кибератаки. Освен космическите системи противокосмическите способности могат да засегнат космическия сектор като цяло, включително свързаните с него вериги на доставки и радиочестотния спектър.

Няколко трети държави разработват и поддържат противокосмически способности и свързани с тях доктрини. Тъй като обаче повечето космически технологии са с двойна употреба, установяването на космическа заплаха не може да бъде извършено чрез наблюдение на космически обекти, технологии или космически способности в изолация, а чрез отчитане на поведението.

Оценката на космическите заплахи изисква всеобхватен анализ на способностите и свързаното с тях поведение в орбита, на земята и в киберпространството въз основа на пространно разбиране на противокосмическите способности.

1.3. Към споделено разбиране на космическите заплахи

Единната способност за анализ на разузнавателни данни (SIAC) под ръководството на върховния представител, заедно със службите за военно и гражданско разузнаване на държавите членки, ще повиши стратегическото им разбиране на космическите заплахи и противокосмическите способности. Това стратегическо разбиране следва също така да подпомогне космическите програми на ЕС, а информацията, която Комисията събира чрез следенето на космическите компоненти на ЕС, следва да е от полза за подобряването му.

³ Това може да включва противосъпътникови оръжия, например ракети, изстрелвани директно от земята (противосъпътникови оръжия с пряко извеждане на орбитата на целта), или космически летателни апарати, които се задействат в орбита (коорбитални противосъпътникови оръжия), включително роботизирани оръжия или реактивни снаряди.

⁴ Например електронна война, лазери и други видове насочена енергия за заслепяване на спътници, повреждане на бордовите им електронни системи, заглушаване на техните сигнали чрез радиосмущения и използване на дезориентиращи радиосмущения или проникване в комуникационните им мрежи.

Следващи стъпки

- С подкрепата на Единната способност за анализ на разузнавателни данни върховният представител ще изготви класифициран годишен анализ на картината на космическите заплахи, който ще включва развитието на противокосмическите способности. Наблюдението, което Комисията осъществява по отношение на космическите компоненти на ЕС, следва да е от полза и за този анализ.

2. ПОВИШАВАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА И ЗАЩИТАТА НА КОСМИЧЕСКИТЕ СИСТЕМИ И УСЛУГИ В ЕС

Чрез космическите системи и услуги в ЕС се предоставят основни служби (услуги) за извършването на различни функции в обществото и икономически дейности. Поради това трябва да се работи за повишаване на тяхната устойчивост и защита. ЕС признава космическото пространство за сектор от критично значение в действащите си законодателни актове за устойчивостта на критичните субекти (Директивата за УКС⁵) и за киберсигурността (Директивата МИС 2⁶), като обхваща наземната инфраструктура на държавите членки, включително в най-отдалечените региони на ЕС, и на частните оператори, както и спътниците, използвани за предоставяне на далекосъобщителни услуги⁷. Въпреки това равнището на устойчивост и защита на националните космически активи е различно в държавите членки.

2.1. Рамка за сигурност, която обхваща целия ЕС, насочена към защита на космическите системи, обмен на информация и сътрудничество при инциденти, свързани със сигурността в космическото пространство

Някои държави членки са въвели национални правила за регулиране на операциите в космическото пространство, включително аспектите на сигурността. При липсата на обща рамка тези правила е възможно да се различават. Различията биха могли да

⁵ Директива (ЕС) 2022/2557 относно устойчивостта на критичните субекти.

⁶ Директива (ЕС) 2022/2555 относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148.

⁷ Вж. съображение 5 от Директива 2022/2557: „[...] Секторът на космическото пространство попада в обхвата на [Директива (ЕС) 2022/2557] във връзка с предоставянето на определени услуги, зависими от наземна инфраструктура, която е притежавана, управлявана и експлоатирана от държавите членки или от частни лица, и следователно инфраструктурата, притежавана, управлявана или експлоатирана от Съюза или от негово име като част от неговата космическа програма, не попада в обхвата на настоящата директива“.

повлияят на конкурентоспособността на космическата промишленост на ЕС и сигурността на ЕС.

За да се гарантира последователен подход в целия ЕС и въз основа на съвместното съобщение относно подхода на ЕС към управлението на космическия трафик⁸, Комисията ще обмисли дали да предложи законодателен акт на ЕС относно космическото пространство. Това законодателно предложение би защитавало интересите на националната сигурност и същевременно би могло да осигури рамка за съвместно повишаване на равнището на устойчивост на космическите системи и услуги в ЕС и да гарантира координацията между държавите членки, включително в отдалечени места със стратегическа наземна инфраструктура като например най-отдалечените региони на ЕС.

То би могло да осигури всеобхватна и последователна рамка за устойчивост на космическите системи и услуги в ЕС, заедно с Директивата МИС 2 и Директивата за УКС. Отправната точка на Комисията за консултацията със заинтересованите страни и оценката на въздействието на вариантите ще бъдат някои ключови характеристики на действащите режими и по целесъобразност опита от тяхното прилагане. Например от държавите членки би могло да се поиска да определят кои космически системи и услуги считат за основни⁹. Това би могло да включва основните участници във веригата на доставки, като целта ще е да се определи и въведе общо минимално равнище на устойчивост за космическите услуги от критично значение и да се разработят координирани национални планове за готовност и устойчивост и протоколи за извънредни ситуации. Инициативата би могла да обхване и създаването на центрове за наблюдение на сигурността, които ще позволят да се известява по систематичен начин за инциденти, свързани със сигурността.

Комисията също така би могла да обмисли изисквания, с които да се гарантира, че сигурността, включително киберсигурността, е включена в проектирането на всички космически системи, предоставящи основни услуги. Тя би могла да предложи по-систематично интегриране на съответните стандарти за сигурност в ранния етап на проектиране на тези системи.

Освен това Комисията ще стимулира обмена на информация относно заплахи, насочени към космическите активи или тяхната верига на доставки, като се съсредоточи върху предоставянето на позволяваща предприемането на действия информация на съответните центрове за операции по сигурността (ЦОС). Въз основа на опита си с „Галилео“ Агенцията на ЕС за космическата програма

⁸ JOIN(2022) 4 final.

⁹ „Основен“ трябва да се разбира като изключително важен за функционирането на икономическите дейности, сигурността и безопасността в държавите членки.

(EUSPA) ще гарантира осъществяването на съгласувано наблюдение на сигурността на всички космически програми на ЕС. EUSPA ще играе ключова роля като център за наблюдение и операции във връзка със сигурността в космическото пространство в ЕС в тясно сътрудничество с Комисията, екипите за реагиране при инциденти с компютърната сигурност на всички институции на ЕС (CERT-EU) и Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност (ENISA)¹⁰. При поискване тя може също така да подпомага операторите на основните космически системи и услуги в държавите членки.

Космическите услуги се предоставят от публични и частни оператори, като нараства динамичната роля на новото космическо пространство¹¹. Необходимо е общо разбиране кои са основните космически услуги с цел споделяне на съответната информация, свързана със сигурността, координация на действията и улесняване на сътрудничеството в ЕС.

В допълнение към евентуалното законодателно предложение Комисията ще повиши осведомеността и ще улесни обмена на най-добри практики между търговските субекти по отношение на мерки за устойчивост, включително мерки, свързани с киберпространството. Такива мерки за подкрепа ще бъдат от особено значение за МСП, включително новото космическо пространство. В този контекст с подкрепата на EUSPA Комисията ще обмисли възможността за създаване на център за споделяне и анализ на информация (ЦСАИ), който да обедини търговските субекти и съответните публични субекти, което евентуално ще включва и Европейската космическа агенция (ЕКА).

Освен това прилагането на Директивата МИС 2 и предстоящия Законодателен акт за киберустойчивост¹², както и на други съществуващи рамки за киберсигурност¹³ ще стимулира въвеждането на изисквания за киберсигурност за цифровите продукти от критично значение, които се използват в космическото пространство. По целесъобразност биха могли да се обмислят специфични стандарти и процедури за киберсигурност в областта на космическото пространство като част от законодателния акт на ЕС относно космическото пространство.

¹⁰ <https://www.enisa.europa.eu/about-enisa/about/bg>

¹¹ С изрази „ново космическо пространство“ се обозначава нововъзникващата частна космическа промишленост, която се насочва от поредица от тенденции в сферата на технологиите и иновации в стопанските модели и която води до намаляване на разходите за космическите системи, по-кратки процедури за управление на активите през целия им жизнен цикъл и поемане на повече рискове.

¹² Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно хоризонтални изисквания за киберсигурност за продукти с цифрови елементи и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/1020 (COM(2022) 454 final).

¹³ Понастоящем това включва делегирания регламент за допълнение на Директивата за радиосъоръженията, приет през октомври 2021 г., с който на производителите на безжични устройства се налагат задължения да подобрят равнището им на киберсигурност, неприкосновеност на личния живот и защита от измами.

И накрая, по-голямата степен на управление на ЕС при разработването на стандарти и по-доброто му представителство в рамките на международните организации по стандартизация са от решаващо значение, по-специално за защитата на интересите на ЕС и на неговите държави членки в областта на сигурността. Ще се насърчава съгласуваността със стандартите на Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО).

2.2. Укрепване на технологичния суверенитет на космическия сектор на ЕС

С цел да повиши устойчивостта на космическата инфраструктура и да гарантира сигурността на доставките¹⁴ ЕС ще укрепи своя технологичен суверенитет, като намали стратегическата зависимост от трети държави и повиши устойчивостта на промишлените вериги от критично значение за създаване на стойност.

„Хоризонт Европа“ и Европейският фонд за отбрана (ЕФО)¹⁵ ще бъдат използвани в пълна степен за постигането на тази цел. Комисията, Европейската агенция по отбрана (ЕАО) и ЕКА ще координират и синхронизират дейностите в областта на космическите технологии от критично значение, като надграждат върху работата на подновената съвместна работна група (СРГ)¹⁶. Въз основа на своя експертен опит EUSPA също би могла да допринесе за тази дейност. Дейностите на СРГ също така ще подпомогнат работата на Обсерваторията на ЕС за критични технологии¹⁷.

Въз основа на дейностите на СРГ и Обсерваторията на ЕС за критични технологии Комисията, заедно с държавите членки и промишлеността, ще оцени необходимостта от създаване на нови промишлени алианси, свързани с технологии, които са от значение за космическото пространство и отбраната, в съответствие с правилата на ЕС в областта на конкуренцията. Важните проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ) също са инструмент, който промишлеността и държавите членки могат да използват за разработване на космически технологии в области, в които съответният проект е насочен към ясно определена и значителна стратегическа зависимост, като същевременно се осигуряват важни положителни странични ефекти отвъд участващите държави и предприятия.

Космическата програма, ЕФО и „Хоризонт Европа“, както и съвместните проекти и програми на държавите членки подкрепят технологичното развитие на способностите, свързани с устойчивостта. Постигането на допълнителни полезни взаимодействия при програмирането и финансирането може да осигури

¹⁴ Това включва достъп до суровини и до преработени и авангардни материали.

¹⁵ Включително програмите за прекурсори, Европейската програма за промишлено развитие в областта на отбраната (EDIDP) и Подготвителното действие във връзка с научни изследвания в областта на отбраната (PADR).

¹⁶ Създадена през 2008 г. съвместна работна група на Комисията, ЕКА и ЕАО по въпросите на космическите технологии от критично значение за постигане на европейска самостоятелност.

¹⁷ COM(2021) 70 final.

приемственост при разработването на технологии до създаването на цели системи. За да укрепи защитата и устойчивостта на космическите системи на ЕС, Комисията ще насърчава съвместното програмиране чрез засилена координация между съответните програми на ЕС.

В случай на сериозни кризи Комисията следва да може да се възползва от възможността за препрограмиране на краткосрочни действия в подкрепа на технологии от критично значение. Тя ще гарантира, че космическото пространство се отчита по по-систематичен начин в съответните политики и инициативи на ЕС, например в областта на квантовите технологии или изкуствения интелект, но също така и чрез осигуряване на достъп до суровини, авангардни и преработени материали и полупроводници, например чрез Европейския законодателен акт за суровините от критично значение¹⁸ и Законодателния акт за интегралните схеми¹⁹.

Комисията ще продължи да работи с ЕКА по разработването на космически технологии на ЕС, включително на технологии, свързани със сигурността. За засилването на тази роля е изключително важно ЕКА да въведе съответните мерки и механизми, за да гарантира защитата на интересите на ЕС и на неговите държави членки в областта на сигурността. Тясното сътрудничество ще гарантира взаимното допълване и синхронизирането на дейностите.

2.3. Справяне с рисковете за сигурността в космическия сектор в ЕС

Гарантирането на сигурността на ЕС зависи и от защитата на неговите вериги на доставки. За тази цел вече са въведени някои проверки, а именно контрол на износа на изделия с двойна употреба и скрининг на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ)²⁰. Комисията ще направи оценка на Регламента за скрининг на ПЧИ до октомври 2023 г.²¹

За да може да оцени по-добре рисковете, свързани със сделките с ПЧИ в космическия сектор, Комисията ще гарантира, че разполага с достъп до информация за преките и непреките доставчици на стоки и услуги за космическите програми на ЕС, включително когато се управляват от ЕКА. Освен това следва да се откриват и смекчават по-ефикасно рисковете за сигурността и обществения ред на ЕС, свързани по-специално с нововъзникващи и технологии от критично значение за космическата му инфраструктура. Следва да се обърне внимание и на икономическите и финансовите обстоятелства, при които дружествата от ЕС със стратегически технологии могат да бъдат уязвими от чуждестранни инвестиции,

¹⁸ [Европейски законодателен акт за суровините от критично значение \(europa.eu\).](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1704/oj)

¹⁹ [Европейски законодателен акт за интегралните схеми \(europa.eu\).](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1704/oj)

²⁰ Регламент (ЕС) 2019/452 за създаване на рамка за скрининг на преки чуждестранни инвестиции в Съюза.

²¹ Член 15 от Регламента.

които представляват риск за сигурността или обществения ред; както и на сигурността на доставките. Снабдяването от няколко доставчици с технологиите от най-критично значение и компоненти като мярка за смекчаване ще намали рисковете, породени от придобиването на определени дружества от страна на чуждестранни инвеститори и ще осигури вътрешна конкурентоспособност.

В допълнение защитата на сигурността на ЕС и на неговите стратегически интереси изисква правила за възлагане на поръчки, които напълно гарантират сигурността на доставките. Комисията ще гарантира, че правилата на ЕС в областта на конкуренцията и международните търговски инструменти се прилагат напълно с цел справяне с новите предизвикателства, пред които са изправени космическият сектор и секторът на отбраната на ЕС, например с риска от нарушаващи конкуренцията чуждестранни субсидии. Това следва да включва разследване на придобиването на определени дружества в ЕС, осъществяващи дейност в тези сектори, което може да е улеснено от незаконни субсидии от трети държави. При необходимост би могло да се забрани придобиването или да се постави като условие приемането на обвързващи ангажименти от страна на засегнатите дружества, за да се приеме, че нарушенията, причинени от тези чуждестранни субсидии, са отстранени.²²

2.4. Развитие на способностите, включително на автономния достъп на ЕС до космическото пространство, с цел повишаване на устойчивостта

Съществуват множество способности, които могат да повишат устойчивостта на космическите системи и услуги, като например инфраструктура за самозащита, гъвкави и бързореагиращи ракети носители, услуги за осведоменост за ситуацията в космоса, обслужване в орбита и защитен суверенен облак, предназначен за космически услуги. Тези способности могат да укрепят космическите активи, да ги защитят по-добре, да удължат срока им на експлоатация или да позволят бързата им подмяна.

Автономният достъп на ЕС до космическото пространство е от съществено значение за устойчивостта на космическата инфраструктура в ЕС, включително за попълването на групите спътници, подмяната на отделни спътници или разгръщането на бъдещи групи спътници.

Гъвкавостта и бързата реакция във връзка с достъпа до космическото пространство са от съществено значение, за да се гарантира задоволяването на нарастващите военни и отбранителни нужди. Освен консолидирането на настоящите способности за изстрелване е необходимо да се стимулира разработването на системи за

²² Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно чуждестранните субсидии, които нарушават вътрешния пазар.

изстрелване в ЕС, включително микроракети носители и ракети носители за многократна употреба, заедно с гъвкав производствен сектор. Комисията ще стимулира разработването на стандартизирани интерфейси (които обхващат аспектите на сигурността) между спътниците и бързореагиращи системи за изстрелване, за да гарантира оперативната съвместимост на спътниците и достъпа им до космически решения в бъдеще и да подпомогне разработването на иновативни решения за транспортиране в орбита. Най-отдалечените региони на ЕС, които представляват интерес за автономен достъп до космическото пространство, следва да бъдат напълно използвани.

Следващи стъпки

- За да се повишат равнището на сигурност и устойчивост на космическите операции и услуги в ЕС и тяхната безопасност и устойчивост, Комисията ще обмисли дали да предложи законодателен акт на ЕС относно космическото пространство. С него ще се насърчи разработването на мерки за устойчивост в ЕС и ще се стимулира обменът на информация относно инцидентите, както и трансграничната координация и сътрудничество.
- До края на 2023 г. с подкрепата на EUSPA Комисията ще създаде център за споделяне и анализ на информация (ЦСАИ на ЕС за космическото пространство) с цел укрепване на устойчивостта на способностите на космическата промишленост на ЕС (нагоре и надолу по веригата), включително новото космическо пространство.
- До средата на 2024 г., в тясно сътрудничество с ЕАО под ръководството на върховния представител, както и с ЕКА, Комисията ще предложи пътна карта за намаляване на стратегическата зависимост от технологии, които са от критично значение за текущите и бъдещите космически проекти в ЕС и космическите програми на ЕС.
- Комисията ще разработи съвместно програмиране между ЕФО, космическата програма на ЕС и „Хоризонт Европа“, за да ускори развитието на способности, които са от значение за устойчивостта на космическите системи.
- Тя ще отчита по систематичен начин нуждите в областта на космическото пространство и отбраната в бъдещи инициативи, включително като оценява необходимостта от създаване на промишлени алианси.
- Комисията ще гарантира, че по-широките инициативи на ЕС, сред които Законодателният акт за интегралните схеми и Законодателният акт за суровините от критично значение, се прилагат по начин, който укрепва сигурността на доставките и устойчивостта на космическите системи и услуги.
- Тя ще предприеме действия за стимулиране на бързата реакция и гъвкавостта на достъпа на ЕС до космическото пространство, като насърчи създаването на нови системи за изстрелване на ЕС, като предложи подготвителни действия за гарантиране на дългосрочен автономен достъп на ЕС до космическото пространство и като отговори по-специално на нуждите в областта на сигурността и отбраната заедно с държавите членки.

3. РЕАГИРАНЕ НА КОСМИЧЕСКИ ЗАПЛАХИ

Като се има предвид увеличаването на космическите заплахи и противокосмическите способности, е необходимо да се подобри способността за откриване и категоризиране на заплахи в космическата област и установяване на техния източник, както и за реагиране на заплахите по навременен, пропорционален и съгласуван начин както на национално равнище, така и на равнището на ЕС.

3.1. Откриване и категоризиране на космически заплахи

Всяка реакция на ЕС спрямо космическа заплаха изисква както ЕС, така и неговите държави членки, според случая, да разполагат с достъп до навременна, точна и позволяваща предприемането на действия информация като основа за вземането на решения.

Освен необходимостта от редовно актуализиране на картината на космическите заплахи е необходимо да се събира и анализира в почти реално време информация за инциденти, свързани със сигурността, които засягат космическите системи и които биха могли да представляват знак, че е налице космическа заплаха. В допълнение към информацията за сигурността, която се събира чрез наблюдението на космическата програма на ЕС, би могла да се създаде мрежа за обмен на информация чрез законодателния акт на ЕС относно космическото пространство, която да осигури първо ниво на анализ и докладване на тези слаби сигнали чрез EUSPA.

ЕС и неговите държави членки трябва също така да достигнат до споделено разбиране за цялостната ситуация в орбита, за да се справят с безотговорното или враждебно поведение в космическото пространство.

Осведомеността в областта на космическото пространство (ОКП) се състои в откриване, идентифициране и категоризиране на представляващи интерес космически обекти в почти реално време, описване и разбиране на тяхното поведение²³ и свързване на тази информация със залегналите в основата доктрини и свързаните с тях космически системи. ОКП осигурява информация в реално време за т.нар. *признати картини на ситуацията в космоса*, с които разполага космическото командване, като разчита на разузнавателни данни относно космическите маневри и намеренията.

ОКП е от ключово значение за установяването на източника на космическите заплахи в орбита и за задействането на евентуална реакция на ЕС. Държавите

²³ Включително маневри и операции, свързани с полезен товар.

членки, които притежават и развиват съответните способности, следва да предоставят на ЕС необходимите услуги за ОКП, за да се гарантира неговата стратегическа автономност в областта на космическото пространство.

3.2. Установяване на източника и реагиране на враждебно поведение в космическото пространство

Установяването, че трета държава е източникът на космическа заплаха, и вземането на решение за евентуална реакция е до голяма степен политическо решение.

В Решението на Съвета за сигурността на системите и услугите, които се разгръщат, експлоатират и използват в рамките на космическата програма²⁴, се определят оперативни разпоредби, позволяващи на ЕС²⁵ да установи източника на заплахи за или чрез създадените системи и услуги на космическата програма на ЕС и да реагира на тези заплахи, ако те засягат сигурността на ЕС и/или на неговите държави членки. В решението се предвижда възможността върховният представител да предприема спешни временни действия. Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) управлява архитектурата за реагиране на космически заплахи, с която се подпомага изпълнението на решението.

С оглед на нарастващите заплахи върховният представител ще предложи изменение на решението на Съвета, така че то да се превърне в крайъгълен камък на реакцията на ЕС в областта на космическото пространство.

Обхватът на решението следва да бъде разширен, така че да обхване заплахите в областта на космическото пространство, които могат да засегнат сигурността на ЕС. Архитектурата за реагиране на космически заплахи би могла да се превърне в звеното на равнището на ЕС, където се получава информация за инциденти, свързани със сигурността в космическото пространство, чрез Центъра за наблюдение на сигурността в рамките на космическата програма и чрез услугите за ОКП. Тя ще си партнира със SIAC, за да се подпомогне установяването на източника на космическите заплахи и адекватната реакция.

Измененото решение на Съвета също така ще улесни мобилизирането на специален инструментариум в допълнение към инструментариума за кибердипломация и инструментариума за борба с хибридните заплахи. Като част от реакцията съответните инструменти на ЕС биха могли да включват:

²⁴ Решение (ОВППС) 2021/698 на Съвета от 30 април 2021 г. за сигурността на системите и услугите, които се разгръщат, експлоатират и използват в рамките на космическата програма на Съюза и които могат да засегнат сигурността на Съюза, и за отмяна на Решение 2014/496/ОВППС.

²⁵ Чрез единодушно решение на Съвета по предложение на върховния представител.

- на техническо равнище — използването на специфични режими за оперативно реагиране, разработени като част от проектирането на космическите системи с оглед на сигурността;
- на дипломатическо равнище — дискусии в рамките на многостранни форуми, информационни дейности чрез подходящи канали и изявления на ЕС и на държавите членки за предотвратяване и реагиране на случаи на безотговорно поведение в космическото пространство;
- на икономическо равнище — инструменти, включително санкции²⁶.

Военният секретариат на ЕС също така ще подготви военен принос към реакцията на ЕС в областта на космическото пространство.

Създаването на хоризонтална група в рамките на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) ще даде възможност за своевременно мобилизиране на съответния експертен опит при възникване на космическа заплаха. Тази група ще помогне на Съвета да реагира на космически заплахи, включително при определянето на техния източник.

Всяка държава членка може да се позове на клаузата за взаимна помощ, залегнала в Договорите за ЕС (член 42, параграф 7 от Договора за Европейския съюз), в случай на космическа заплаха или инцидент, равнозначни на въоръжено нападение на нейната територия.

3.3. Учения във връзка с космическото пространство за готовност и оперативна съвместимост

Върховният представител, заедно с Комисията и държавите членки, ще организира редовни учения в областта на космическото пространство или учения с компонент, свързан с областта на космическото пространство, с цел:

- разработване, изпитване и валидиране на реакцията на ЕС спрямо космически заплахи,
- проучване и изпитване на конкретни механизми за солидарност в случай на нападения от космоса или на заплахи за космическите системи, както и
- постигане на полезни взаимодействия с партньорите и съюзниците в областта на сигурността и отбраната в космическото пространство.

Следващи стъпки

- Върховният представител и Комисията, заедно с държавите членки, притежаващи способности за ОКП, ще проучат вариантите за използване на ОКП в подкрепа на реакцията на ЕС.

²⁶ Комисията може да предложи допълнителни икономически мерки в обхвата на своята компетентност, например изисквания за контрол на износа.

- Върховният представител ще предложи изменение на Решение (ОВППС) 2021/698 на Съвета, така че да се реагира на всички заплахи в областта на космическото пространство, които могат да засегнат сигурността на ЕС и на неговите държави членки, с оглед да се гарантира, че всички налични инструменти на ЕС могат да бъдат мобилизирани бързо и така да се подобри неговата архитектура за реагиране на космически заплахи.
- Върховният представител, Комисията и държавите членки ще разработват, провеждат и участват в съответните учения във връзка с космическото пространство, включително в използването на механизми за солидарност.

4. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА КОСМИЧЕСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ЦЕЛИТЕ НА СИГУРНОСТТА И ОТБРАНАТА

Космическите системи и услуги играят все по-голяма роля за подпомагане на отбраната и сигурността. Услугите с двойна употреба, които се осигуряват от космическите програми на ЕС и от търговски субекти, включително новото космическо пространство, ще бъдат допълнително развити, за да се увеличи стратегическата автономност на ЕС и на неговите държави членки.

4.1. Космически системи и услуги на ЕС за подпомагане на сигурността и отбраната

По-систематичното взаимно обогатяване между инициативите на ЕС в областта на космическото пространство, отбраната и сигурността ще улесни разработването на космически компоненти на ЕС с двойна употреба, като се отчитат нуждите в областта на отбраната и сигурността в рамките на всеобхватен подход, насочван от способностите²⁷.

Водещите инициативи на ЕС относно космическото пространство могат да подпомогнат развитието на способностите в областта на сигурността и отбраната. Поради това е необходимо да се проучи до каква степен те могат да осигурят сигурни и надеждни услуги.

Ще бъдат установени специфични и специално разработени правила за предоставянето на чувствителни по отношение на сигурността услуги, приложения и данни, като се зачита гражданският характер на космическите програми на ЕС, за да се осигури подходящо равнище на доверие за потребителите от сферата на сигурността и отбраната (като например приоритетни права и контрол на достъпа, включително в контекста на военни операции, анонимизиране на исканията, ограничаване на политиката за разпространение).

²⁷ В съответствие с Плана за действие относно синергии между гражданската, отбранителната и космическата промишленост.

Комисията ще включи изискванията на потребителите от военната сфера и сферата на сигурността при разработването на съответните нови космически системи на ЕС и при модернизирането на съответните съществуващи системи. Тя ще разчита на подкрепата на съответните агенции на ЕС, а именно ЕАО и EUSPA. ЕАО ще продължи да играе ключова роля при установяването на военните изисквания²⁸, определянето на приоритетите по отношение на способностите и насърчаването на сътрудничеството между държавите членки, включително чрез форума „Отбрана в космическото пространство“. EUSPA ще подпомогне определянето на нуждите, свързани със сигурността, акредитацията и използването на системите и услугите с двойна употреба. Освен това Военният секретариат на ЕС ще предприеме стъпки във връзка с концептуалното развитие, необходимо на военно равнище за използването на космическото пространство в рамките на оперативните ангажименти на ЕС.

При подготовката във връзка с бъдещото развитие на космическите програми на ЕС Комисията ще проучи дългосрочните изисквания на потребителите от сферата на отбраната и сигурността (времеви хоризонт 2035 г.) в тясно сътрудничество с държавите членки. Тя ще проучи оперативната съвместимост на системите и вариантите за транспортиране като допълнително прикачен полезен товар към съществуващите или бъдещите космически системи за целите на отбраната и сигурността.

За тази цел ще бъдат насърчени полезните взаимодействия чрез ЕФО, така че научноизследователската и развойната дейност в областта на отбраната да може да ускори разгръщането на полезни товари, които създават условия за осигуряването на услуги за целите на отбраната. Освен това ще се осъществява съгласувано експлоатиране и използване на различните държавни услуги, за които осигуряват възможност космическите програми на ЕС.

4.1.1. Определяне на местоположението, навигация и синхронизация (PNT)

Устойчивите услуги за PNT, като например публично регулираната услуга (PRS) „Галилео“, са от критично значение за военните операции. Непрекъснатото развитие на PRS и допълващите полезни товари в орбита ще повишат нейната надеждност. Чрез надграждане върху проекти по линия на ПСС, като например Решението на ЕС за радионавигация (EURAS) или бъдещото навигационно военно дело (NAVWAR) в сферата на отбраната, способностите за наблюдение ще позволят да се създаде консолидирана картина на състоянието и да се преодоляват

²⁸ ЕАО допринесе за определянето на изискванията на потребителите от военната сфера по отношение на компонентите за правителствени спътникови далекосъобщения (GOVSATCOM) и за осведоменост за ситуацията в космоса (OSK) на космическата програма на ЕС.

ситуации, при които се оспорва достъпът до публично регулираната услуга. В този контекст ЕФО подкрепя дейности, свързани с неограничения и непрекъснат достъп до PRS в световен мащаб, с цел укрепване на компонента за сигурност и отбрана на способностите на ЕС за определяне на местоположението, навигация и синхронизация.

4.1.2. Наблюдение на Земята

Наблюдението на Земята от космоса подпомага автономността при оценките и вземането на решения. То е от основно значение за сигурността и отбраната. Наблюдението на Земята от космоса се оказва решаващ фактор за успешното отблъскване на руските атаки от украинските въоръжени сили.

SatCen осигурява единствена по рода си способност за анализ на геопространствени разузнавателни данни, с която се подпомагат вземането на решения и предприемането на действия на високо равнище от страна на ЕС и неговите държави членки и също така се подкрепят политиките на ЕС.

Въпреки че програмата „Коперник“ предоставя услуги, свързани със сигурността, тя не е проектирана да отговаря конкретно на изискванията в областта на отбраната.

Поради това, като част от развитието на услугите на „Коперник“ и както вече беше представено на държавите членки, създаването на държавна услуга на ЕС за наблюдение на Земята би било от полза за осигуряването на напълно надеждна, изключително устойчива и постоянно достъпна услуга за ситуационна осведоменост. За да осигури добавена стойност, тази услуга ще допълни националната, търговската и европейската инфраструктура за спътникови изображения, например чрез нови датчици, често преразглеждане и усъвършенствани техники за обработка²⁹. Комисията ще осъществи постепенно това развитие на услугите на „Коперник“, като започне с пилотен проект в рамките на настоящата космическа програма.

Разработването на такава услуга ще стимулира взаимното допълване между SatCen и EUSPA. Въз основа на своя експертен опит и под надзора на Комисията EUSPA ще играе ключова роля за акредитацията и наблюдението в областта на сигурността и изпълнението на договорите за космическия сегмент на бъдещата система. SatCen ще играе ключова роля, като допринася за определянето на нуждите на

²⁹ Тя ще стимулира научноизследователските и развойните дейности на ЕФР, включително авангардни технологии за полезен товар и техники за обработка на данни, а в бъдеще ще бъде допълнена от малки спътници с отлични възможности за реакция, предназначени за разузнавателни данни, наблюдение и разузнаване от космоса. Ще бъдат проучени полезните взаимодействия с проекти по линия на ПСС, като например общия център за изображения от държавни източници (CoHGI).

потребителите в областта на геопространствените разузнавателни данни и при разпространението на чувствителни продукти и услуги.

4.1.3. Сигурна комуникация

Непрекъснатият достъп в световен мащаб до сигурни и изключително устойчиви комуникации може да подпомогне мисиите и операциите в областта на отбраната и сигурността. В допълнение към регионалните активи на държавите членки за GOVSATCOM IRIS² ще осигури услуги с добавена стойност като анонимност на използването, малко закъснение и гъвкавост. Държавите членки ще разполагат с възможност за ефективен контрол чрез механизми, равностойни на използваните в публично регулираната услуга „Галилео“.

Услугите на IRIS² ще включват системи за препредаване на космически данни, осигуряващи постоянно и сигурно взаимно свързване между космическите способности на държавите членки (включително в областта на отбраната). Тези услуги могат да се използват от национални или многонационални отбранителни способности, базирани в космоса, например системи за наблюдение на Земята, с цел да се подобри оперативната им ефективност. Комисията ще използва в пълна степен предстоящото разгръщане на групи спътници в ниска околоземна орбита (НОО) за нови способности, включително за разширени услуги, които могат да бъдат от полза за военните сили чрез осигуряване на възможност за транспортиране като допълнително прикачен полезен товар. Комисията ще проучи допълнително степента, в която IRIS² може да подпомогне създаването на комуникационна система на ЕС от критично значение³⁰.

ЕФО подпомага разработването на технологични градивни елементи за устойчиви комуникации, базирани в космоса³¹, които могат да се осъществяват чрез IRIS², и за тяхното внедряване от крайните потребители в областта на отбраната чрез действия, насочени към потребителския сегмент (например стандартизиране на интерфейсите, за да се улесни тяхното интегриране в сухопътните, морските и въздушните превозни средства³²).

³⁰ Наземна широколентова система, предназначена за свързване на съобщителните системи от следващо поколение на държавите членки за организациите за гражданска сигурност и безопасност, която ще им позволи да работят в целия ЕС и в държавите от Шенгенското пространство, въз основа на проектите BroadMap и BroadWay в рамките на „Хоризонт 2020“ и на проекта за подготовка на BroadNet по линия на фонд „Вътрешна сигурност“.

³¹ EDF-2021-SPACE-D-EPW

³² EDIDP –DA- ESSOR

4.1.4. Осведоменост в областта на космическото пространство и космическо наблюдение и проследяване

Съществуват значителни полезни взаимодействия между осведомеността в областта на космическото пространство (ОКП) и вече съществуващата система на ЕС за космическо наблюдение и проследяване (КНП) за откриване на космически обекти със специални датчици.

Трябва да се увеличат показателите за КНП, за да се повиши точността на усъвършенстваните маневри за избягване на сблъсък и на анализа на фрагментацията и обратното навлизане на космически обекти в атмосферата. Следователно държавите членки, разработващи ОКП, които са и партньори в областта на КНП, ще извлекат полза от по-ефективните активи за КНП, включително активи в сферата на отбраната, за откриване и проследяване на по-малки и по-маневрени космически летателни апарати чрез компонента за КНП на космическата програма на ЕС. Ще бъдат необходими допълнителни датчици и аналитични способности за отбрана и разузнавателни данни в подкрепа на ОКП.

Бюджетът на ЕС би могъл да подпомогне държавите членки при разработването на датчици и способности за ОКП, при условие че:

- се гарантира взаимното допълване със съществуващия механизъм за подпомагане на КНП, и
- се осигури необходимият поток от информация и услуги за ОКП, за да се подпомогне реагирането на ЕС спрямо космически заплахи, включително за защита на спътниците на ЕС.

Партньорите в областта на КНП, които извличат полза от подкрепата за ОКП, на свой ред ще спомогнат за подобряването на КНП чрез подобро идентифициране на космически летателни апарати, като по този начин ще допринесат за създаването на автономен каталог на ЕС за космическите обекти, което е една от целите на космическата програма на ЕС.

4.2. Насърчаване на иновациите и конкурентоспособността

В допълнение към големите промишлени участници новото космическо пространство играе все по-голяма роля при предоставянето на услуги, включително в областта на сигурността и отбраната. То може да предложи нови идеи, решения, революционни технологии и ефективни промишлени процеси, които могат също така да подпомогнат сигурността и отбраната. Държавите членки все повече разчитат на търговски услуги, за да допълват националните си активи, да изпитват нови способности или да разработват публични активи.

Конкурентоспособната промишленост е от съществено значение за укрепването на устойчивостта и способностите на ЕС. Комисията ще стимулира новото космическо пространство да разшири своята дейност в ЕС с подкрепата по линия на програмата CASSINI³³. Това ще включва по-систематично разработване на договори с постоянни клиенти, допълнително мобилизиране на безвъзмездни средства, заеми и собствен капитал с подкрепата на Европейския съвет по иновациите, Европейската инвестиционна банка, Европейския инвестиционен фонд, полезни взаимодействия с иновационната схема на ЕС в областта на отбраната и ежегодно организиране на хакатони и предизвикателства в областта на космоса/отбраната.

Комисията ще стимулира по-голямо сътрудничество в работата в областта на научноизследователската и развойната дейност между новосъздадените предприятия в сферата на космическото пространство, сигурността и отбраната. Технологиите, разработени с подкрепата на „Хоризонт Европа“, например за разработването на квантови технологии за космическа гравиметрия, услуги в орбита или достъп до космическото пространство, биха могли допълнително да се развият за целите на отбраната. Комисията ще разшири своята програма за валидиране и демонстрация в орбита, така че да обхване космически технологии от значение за потребителите от сферата на сигурността и отбраната. Технологичната група на ЕАО за способности в космоса също ще насърчава сътрудничеството между държавите членки и техните промишлени сектори в областта на космическите изследвания.

4.3. Придобиване на умения, образование и обучение

Както ЕС, така и неговите държави членки са изправени пред недостиг на експертен опит в областта на сигурността и отбраната в космическото пространство. Комисията и върховният представител ще мобилизират съществуващите инструменти, за да подпомогнат придобиването на умения, повишаването на квалификацията и преквалификацията.

За да отговори на търсенето от страна на държавите членки, ЕАО ще очертае всички образователни и обучителни дейности на равнището на ЕС и на национално равнище, свързани със сигурността и отбраната в космическото пространство, така че да се придобият умения, които са от значение както за разработването на политики, така и на техническо равнище. Тя ще насърчи обмена на най-добри практики и ще определи учебните програми в тясно сътрудничество с Европейския колеж по сигурност и отбрана (ЕКСО).

³³ CASSINI е инициативата на Европейската комисия за подпомагане на предприемачите, новосъздадените предприятия и МСП в сферата на космическата промишленост. https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-space-policy/space-entrepreneurship-initiative-cassini_en

За да отговори на търсенето от страна на промишлеността, Комисията ще допринесе за повишаването на квалификацията и за преквалификацията в космическата промишленост, като се съсредоточи по-специално върху космическото пространство за сигурност и отбрана и също така положи усилия за повишено участие на жените³⁴. Тя ще подпомогне конкретни инициативи, организирани на равнището на ЕС, на национално и регионално равнище. Комисията ще надгражда върху съществуващото широкомащабно партньорство за умения във въздушно-космическия сектор и сектора на отбраната в рамките на Пакта за умения³⁵. Тя също така работи със заинтересованите страни за създаване на широкомащабно ново партньорство за допълнително подобряване на дейностите за повишаване на квалификацията и преквалификация на учащите и специалистите, от които се нуждае промишлеността надолу по веригата, включително за задоволяване на допълнителните нужди от квалифицирани работници. С подкрепата на EUSPA Комисията ще разработи Космическата академия на ЕС за създаване на програми за развитие на космическото пространство, свързани със сигурността.

Следващи стъпки

За да се повиши използването на космическите системи и услуги за целите на отбраната:

- До края на 2024 г. в тясно сътрудничество с върховния представител Комисията ще предложи пилотен проект за осигуряване на първоначални услуги за ОКП, с които да се подпомогне реагирането на ЕС, и за проучване на полезните взаимодействия с подкомпонента за КНП на космическата програма с оглед на бъдещото развитие.
- При разработването на бъдещите космически програми на ЕС Комисията ще вземе предвид дългосрочните военни изисквания (времеви хоризонт 2035 г.) за услуги за отбрана, базирани в космоса, с подкрепата на ЕАО.
- Комисията ще вземе предвид военните нужди и изисквания при определянето на портфейла от услуги на IRIS².
- За да подпомогне автономността при вземането на решения и предприемането на действия от страна на ЕС и неговите държави членки, Комисията ще работи за постепенното създаване на нова държавна услуга по програма „Коперник“, което ще започне с пилотен проект. С него ще се надгражда върху взаимно допълващата се роля на SatCen и EUSPA.
- Комисията ще стимулира съвместната работа между новосъздадените

³⁴ Съобщение „Съюз на равенство: Стратегия за равенство между половете (2020 — 2025 г.)“. COM(2020) 152 final.

³⁵ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23220&langId=en>

предприятия в сферата на космическото пространство, сигурността и отбраната с цел разработване на революционни услуги за сигурност и отбрана.

- До края на 2024 г. върховният представител и Комисията, с подкрепата на ЕАО, EUSPA и ЕКСО, следва да подобрят уменията на публичната администрация и промишлеността с цел допълнително развитие на космическите услуги за сигурност и отбрана, включително чрез: очертаване на дейностите за обучение в областта на сигурността и отбраната в космическото пространство и придобиване на умения за космическата промишленост надолу по веригата, включително чрез създаването на широкомащабно ново партньорство.

5. ПАРТНЬОРСТВО ЗА ОТГОВОРНО ПОВЕДЕНИЕ В КОСМИЧЕСКОТО ПРОСТРАНСТВО

Изграждането на силни външни партньорства е от съществено значение за утвърждаването на обща визия за мирно и отговорно поведение в космическото пространство, за реагиране на космически заплахи и за подпомагане на използването на космическите услуги за сигурност и отбрана.

5.1. Утвърждаване на норми, правила и принципи за отговорно поведение в космическото пространство

Избягването на надпреварата във въоръжаването в космическото пространство и непозволяването то да се превърне в зона на конфликт са от решаващо значение за гарантиране на дългосрочното използване на космическата среда за мирни цели.

Договорът за космическото пространство от 1967 г. и принципите, развити в рамката на Организацията на обединените нации (ООН), са крайъгълният камък на глобалното управление на космическото пространство, заедно със съответните резолюции, приети от Общото събрание на ООН.

В допълнение, един правно необвързващ акт за прозрачност и изграждане на доверие би представлявал ефективен инструмент³⁶. Съответните традиционни инструменти за разоръжаване и контрол на оръжията следва да бъдат допълнени от допълнителни мерки за справяне с безотговорното поведение, което може да доведе до ескалация, включително поради недоразумение, погрешно тълкуване или погрешна оценка. В това отношение ангажиментът на Съединените щати (САЩ) да не провеждат изпитания на разрушителни противосъпутникови ракети с пряко извеждане на орбитата на целта, към който се присъединиха Германия и Франция, представлява прагматична, конкретна и измерима стъпка напред. ЕС и всички

³⁶ Например Хагския кодекс на поведение (ХКП) срещу разпространението на балистични ракети.

негови държави членки подкрепиха съответната резолюция³⁷, одобрена на 77-ата сесия на Общото събрание на ООН през октомври 2022 г.

5.2. Работа с Организацията на обединените нации в областта на космическото пространство и сигурността

ЕС ще се възползва в пълна степен от статута си на постоянен наблюдател в Организацията на обединените нации (ООН) за предприемането на действия редом с неговите държави членки в дискусиите относно космическото пространство. ЕС ще продължи да участва и осъществява активен принос в:

- Комитета на ООН за мирно използване на космическото пространство (COPUOS) и неговите спомагателни органи, както и в Четвъртия комитет (Специални политически въпроси и деколонизация) на Общото събрание на ООН по въпроси, свързани с безопасността в космическото пространство; както и
- в Конференцията по разоръжаване и в Първия комитет (Разоръжаване и международна сигурност) на Общото събрание на ООН по въпроси, свързани с безопасността и сигурността в космическото пространство.

ЕС и неговите държави членки подкрепят³⁸ отворената работна група (ОРГ) за намаляване на космическите заплахи чрез норми, правила и принципи на отговорно поведение³⁹ като прагматична стъпка, която спомага да се постигне общо разбиране какво може да се счита за отговорно и за безотговорно поведение.

Основното предизвикателство за ЕС и неговите държави членки, заедно с партньорите със сходни възгледи, е да убедят по-голямата част от държавите — членки на ООН, в целесъобразността на нормативния подход. ЕС и неговите държави членки ще работят за разширяване на международната подкрепа за позицията си относно космическото пространство.

ЕСВД даде ход на инициатива за публична дипломация „отдолу нагоре“ за изграждане на подкрепа за безопасно, сигурно и устойчиво космическото пространство (3SOS), с която се утвърждава устойчив подход към космическото пространство, като се насърчава избягването на сблъсъци, намалява се създаването на дълготрайни орбитални отпадъци и се насърчават мерките за прозрачност и изграждане на доверие. Това ще допринесе за намаляване на злополуките, погрешното тълкуване и недоверието.

³⁷ „Изпитване на разрушителни противосъпътникови ракети с пряко извеждане на орбитата на целта“ (документ A/C.1/77/L.62).

³⁸ ЕС осъществи няколко съвместни приноса, а няколко от неговите държави членки представиха национални или междурегионални работни документи.

³⁹ Създадена с Резолюция 76/231 на ОС на ООН.

5.3. Партньорство със САЩ в областта на сигурността и отбраната в космическото пространство

В рамките на Стратегическия компас се припомня, че партньорството на ЕС със САЩ е от стратегическо значение за задълбочаването на сътрудничеството между ЕС и САЩ в областта на сигурността и отбраната по взаимно изгоден начин. САЩ поддържат привилегирани отношения с ЕС и с някои от неговите държави членки в тази област.

От 2009 г. насам САЩ и ЕС провеждат диалог по въпросите на сигурността в космическото пространство, основан на тясно сътрудничество, което се простира отвъд гражданските области. Обсъжданията например позволиха на съответните им глобални навигационни спътникови системи да преминат от предполагаема конкуренция към все по-голямо допълване, оперативна съвместимост и резервиране.

Можем да си представим подобен подход и по отношение на осведомеността за ситуацията в космоса и други области, в които зависимостта на ЕС от космическите услуги, осигурявани от САЩ, би могла да се преобразува в партньорство, основано на взаимен интерес.

5.4. Диалог с трети държави относно сигурността в космическото пространство

Прозрачната и открита комуникация между отделните участници в космическото пространство (включително гражданските и военните структури) е от решаващо значение за избягването на конфликти и допринася за изграждането на доверие.

Все по-голям брой трети държави преразгледаха или преразглеждат своите организации и доктрини в областта на отбраната с цел да се отчете значението на космическото пространство за сигурността и отбраната. Няколко трети държави, включително съюзници, но също така и стратегически конкуренти, разработиха стратегии за сигурност и отбрана в космическото пространство, насочени към създаване на вътрешни способности и чуждестранни партньорства с държави със сходни възгледи.

В политическите си дискусии с трети държави ЕС обръща все по-голямо внимание на сигурността и отбраната в космическото пространство. ЕСВД и съответните служби на Комисията ще организират диалози на равнище личен състав между ЕС и съответните органи на други трети държави като Канада и Норвегия, както вече се прави със САЩ и Япония.

Тези диалози по въпросите на сигурността в космическото пространство представляват възможност да се работи с партньори и съюзници, да се обсъдят техните стратегии за космическото пространство и сигурността, да се създадат партньорства за обмен на информация, да се споделят най-добрите практики относно начините за повишаване на устойчивостта на космическата инфраструктура и да се установят норми и стандарти, да се набележат области за евентуално сътрудничество и да се координират действията в рамките на многостранни форуми.

Диалозите по въпросите на космическото пространство и сигурността също така могат да бъдат от ключово значение за утвърждаването на позициите и подходите на ЕС в рамките на многостранни форуми. Те могат да представляват дипломатически канал, който ЕС може да задейства, за да намали напрежението или да изпрати предупреждения за възпиране на по-нататъшни действия, по-специално в случай на безотговорно поведение в областта на космическото пространство.

5.5. Партньорство с НАТО в областта на сигурността и отбраната в космическото пространство

В Стратегическия компас са определени ясни цели за стратегическото партньорство между ЕС и НАТО — политически диалог и практическо сътрудничество във всички договорени области на взаимодействие, включително нови работни направления като космическото пространство.

В третата съвместна декларация относно сътрудничеството между ЕС и НАТО от 10 януари 2023 г. институционалните ръководители на ЕС и НАТО потвърдиха ангажимента си да разширят и задълбочат сътрудничеството си в областта на космическото пространство въз основа на договорените принципи, залегнали в основата на стратегическото им партньорство.

Сътрудничеството между ЕС и НАТО продължава да разчита на взаимна откритост и прозрачност, реципрочност и приобщаване при пълно зачитане на автономността и процедурите за вземане на решения на двете организации и без да се засяга специфичният характер на политиката за сигурност и отбрана на която и да е държава членка.

И двете организации отчитат, че космосът вече не се възприема само като способност за подпомагане на военни и граждански операции, а като стратегическа област. Реакциите на ЕС и НАТО на космически инциденти и заплахи ще се допълват и подсилват взаимно.

Двете организации ще проучат съвместно нови области на сътрудничество в областта на космическото пространство чрез редовен обмен на информация, включително разговори на равнище личен състав, междуинституционални брифинги и взаимни покани за участие в мероприятия. Паралелните и координирани учения, организирани от служителите на ЕС и НАТО, биха могли да включват и компонент, свързан с областта на космическото пространство.

Следващи стъпки

- ЕС ще подкрепя многостранните усилия за намаляване на космическите заплахи чрез норми, правила и принципи за отговорно поведение, включително чрез работата на ОРГ, създадена от Общото събрание на ООН.
- Заедно с Комисията, върховният представител ще ускори провеждането на кампанията за публична дипломатия за 3SOS, насочена към безопасност, сигурност и устойчивост в космическото пространство.
- Върховният представител и Комисията ще задълбочат сътрудничеството със САЩ в областта на сигурността в космическото пространство.

- Когато е уместно, върховният представител и Комисията ще разширят диалозите по въпросите на сигурността в космическото пространство с партньори и съюзници със сходни възгледи. В тясно сътрудничество с държавите членки те ще обмислят възможността за провеждане на диалог с държави, чиито възгледи не са сходни с техните.
- Върховният представител и Комисията ще задълбочат сътрудничеството с НАТО в областта на сигурността в космическото пространство.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Космическите системи и услуги в ЕС допринасят за стратегическата автономност на ЕС и на неговите държави членки. Те са ключови активи, които ще допринесат за оформянето на бъдещата конкурентоспособност, просперитет и сигурност на ЕС за следващите поколения.

Космическата стратегия за сигурност и отбрана демонстрира ангажимента на ЕС да защитава своите интереси в сферата на сигурността, като същевременно предотвратява надпреварата във въоръжаването в космическото пространство и ускорява създаването на полезни взаимодействия между космическото пространство, сигурността и отбраната.

ЕС е отдаден на ангажимента за повишаване на устойчивостта на веригите за създаване на стойност, които са в основата на космическата екосистема, и за подпомагане на иновациите и конкурентоспособността на своята космическа промишленост. Комисията и върховният представител ще докладват ежегодно на Съвета за постигнатия напредък и евентуалните по-нататъшни действия.